

Opa astronaut

Over het boek

Auteur: Brigitte Minne

Illustrator: Leen Huysmans

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de makers

Brigitte Minne schreef de voorbije 30 jaar al meer dan 200 kinderboeken: prentenboeken, boeken voor eerste lezers, jeugdboeken, young adult... Daarnaast werkte ze ook mee aan tijdschriften, televisie en film. Haar boeken werden al vaak genomineerd voor de Leesjury én bekroond: ze behaalde de meeste top 3-plaatsen ooit in de Leesjury. Diversiteit en verdraagzaamheid liggen haar nauw aan het hart, en ze slaagt erin om moeilijke thema's met veel verbeelding en fantasie in haar verhalen te verwerken. Als kind bracht ze zelf veel tijd door bij haar grootouders.

Leen Huysmans werd na haar studies aan KASK in Gent illustratrice. In haar eigen speelse stijl maakt ze illustraties voor allerhande drukwerk, raam- of muurtekeningen, wenskaarten, enzovoort. Daarnaast tekent ze ook portretten en geeft workshops. Met Opa Astronaut illustreerde ze haar eerste boek, een wens die al lang op haar verlanglijstje stond. Ze vindt het belangrijk dat de illustraties de kijker nieuwsgierig maken naar het verhaal en een eigen aanvullend narratief toevoegen aan het verhaal.

1. VOOR HET LEZEN

- Bekijk samen de cover van het boek:
 - Wie zouden de twee mensen in het astronautenpak zijn? Wat doen ze?
 - Wat voor soort verhaal verwacht je? Science fiction, fantasie, waargebeurd...?
- Lees nu samen de korte inhoud en herneem bovenstaande vragen:
 - Heb je nu een andere indruk van het verhaal? Wat zal er gebeuren, denk je?

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Wanneer Tess te horen krijgt dat haar opa kanker heeft en niet lang meer zal leven, stort haar wereld in. Tess en haar opa hebben een hechte band, en ze kan zich niet voorstellen dat hij er niet meer zal zijn. En wat met zijn droom om astronaut te worden? Dan krijgt Tess een wel heel ambitieus plan. Ze schakelt iedereen in om haar plan, en opa's droom, werkelijkheid te laten worden.

2.2. Personages

Laat de juryleden de belangrijkste personages opsommen, en bespreek hoe de personages zich tot elkaar

verhouden, wat ze voor elkaar betekenen. Dit kan je gewoon mondeling doen, of je kan een schema maken: met stiften op een groot blad papier, of met kaartjes en touwtjes... (zie bijlage voor een voorbeeld, maar dit is natuurlijk slechts één interpretatie, laat je gerust leiden door de input van de juryleden). Enkele vragen hierbij:

- Wat vind je van het hoofdpersonage, Tess? Kon je je goed in haar inleven?
- Wie zijn de belangrijkste mensen in het leven van Tess? (mama, papa, opa, Noor, Bo, haar broertjes)
- Vind je dat ze goed opgevangen wordt wanneer ze te horen krijgt dat opa ziek is?
- Wat betekenen opa en Tess voor elkaar? Waar lees je hierover meer? (p.4-5, p.35-36)
- Hoe zou je de papa van Tess omschrijven? (nerd, onhandig, wat stijf maar liefdevol)
- Hoe zou je het nieuwe gezin van mama omschrijven, mama, Bo, de broertjes...? (druk, warm, lief voor elkaar)
- Wie heeft er allemaal meegeholpen om opa's droom waar te maken? Wie deed wat? (zie bijlage)

2.3. Vergelijkingen

- Pols bij de juryleden wat ze van de schrijfstijl vonden:
 - Vond je de tekst vlot lezen? Waarom wel / niet? Waar haperde je eventueel en waarom? Wat vond je eventueel moeilijk?
 - Vond je de tekst mooi geschreven? Wat viel je eventueel op dat je mooi vond aan de schrijfstijl?
 - Was er iets (een stijlkenmerk) dat je in het bijzonder opviel?
- De auteur maakt veel gebruik van vergelijkingen. In de bijlage vind je een blad waarop er een aantal staan. Lees en bespreek ze:
 - Welk beeld gebruikt de auteur?
 - Wat bedoelt ze eigenlijk? Kan je de situatie omschrijven zonder een beeld te gebruiken?
 - Waarom zou de auteur net dit beeld gekozen hebben?
 - Kan je zelf een ander beeld bedenken om hetzelfde te zeggen?
 - Welke omschrijving vind je de mooiste? Die uit het boek / de omschrijving zonder beelden / je eigen verzonden beeld?

2.4. Illustraties

- Help de juryleden om de illustratiestijl te beschrijven:
 - Welke kleuren gebruikt de illustrator? (vooral wit, geel, blauw) Is dat een goede keuze voor dit verhaal? Waarom wel/niet?
 - Werkt de auteur vooral vanuit vlakken of lijnen? (beide) Welke techniek zou er gebruikt zijn voor de vlakken? (wijs op de brede penseelstreken) Hoe werden de lijnen getekend? (potloodachtig / in contrasterende kleuren: licht in een donker vlak, donker in een licht vlak)
 - Welk gevoel geven de illustraties jou?
 - Vind je dat deze illustratiestijl past bij het boek? Waarom wel / niet?
- De illustrator schrijft op haar website het volgende (<https://leen-huysmans-illustratie.carbonmade.com/illustratie>): **“Een illustratie is meer dan een tekening bij een verhaal. Ze ondersteunt het verhaal maar legt er een laagje bovenop. Samen prikkelen we de interesse van de lezer. Een goede illustratie zet aan tot verder lezen, meer willen weten.”**
 - Klopt dit?
 - Vind je dat dit de illustrator gelukt is bij Opa Astronaut? Zorgden de illustraties ervoor dat je verder wilde lezen?

2.5. Einde

Op p.42 lezen we dat Tess haar plan aan Noor vertelt, maar als lezer komen we niet te weten wat dat plan precies inhoudt. In de volgende hoofdstukken komen we wel beetje bij beetje te weten wat er zal gebeuren. Pas op het einde wordt alles helemaal duidelijk.

- Was je onder de indruk van het plan? Zou jij zoiets durven ondernemen?
- Had jij al helemaal begrepen wat er zou gebeuren, of was je – net als opa – toch wat verrast op het einde?
- Had het boek nog verder moeten gaan? Of was dit een goed moment om te stoppen?
- Met welk gevoel liet het einde jou achter?

3. VERWERKING

3.1. Gevoelens

MATERIAAL

-
- Kaartjes met illustraties en tekstfragmenten (bijlage)
 - Kaartjes met gevoelens / woorden die gevoelens oproepen (bijlage)
-
- Tess gaat in de loop van het verhaal door heel wat emoties. Je kan het daarover hebben met de juryleden aan de hand van illustraties en tekstfragmenten.
Knip de kaartjes met illustraties en tekstfragmenten uit (zie bijlage). Verspreid ze over de ruimte, en laat de juryleden in stilte van kaartje tot kaartje lopen. Eventueel kan je de kaartjes met gevoelens (ook zie bijlage) tonen of meegeven als je denkt dat dat de juryleden zal helpen om onder woorden te brengen welke gevoelens ze met de illustraties en tekstfragmenten linken. Mogelijke opdrachten die je kan geven:
 - Welke tekstfragmenten en illustraties horen bij elkaar voor jou? (dat mag om allerlei redenen zijn, ze hoeven in het boek niet naast elkaar te staan)
 - Breng een illustratie / tekstfragment mee dat jou bijzonder aanspreekt; in de kring kan je hier iets over vertellen als je dat wilt.
 - Je krijgt een setje kaartje met woorden mee. Leg bij elke illustratie / tekstfragment een kaartje dat jij daar vindt passen.
 - Nadien kunnen er – als de sfeer veilig is voor iedereen – naar aanleiding van de opdracht een aantal gevoelige thema's aan bod komen. Probeer met je vragen dicht bij het verhaal te blijven, vraag niet op een directe manier naar ervaringen van de juryleden zelf.
 - **Over ziekte en dood:**
 - Hoe voelt Tess zich bij de ziekte van haar opa? In het begin? (Heel verdrietig, moeilijk om erover te praten) En later? (Nog steeds verdrietig, maar het verdriet wordt ook een drijfveer om iets te ondernemen)
 - Hoe gaat opa zelf om met zijn ziekte? (blijft grapjes maken, maar toont ook zijn verdriet)
 - Hoe gaan anderen hiermee om? (papa huilt ook veel; mensen buiten de familie geven veel ondersteuning: Noor, mama, Bo...)
 - **Over scheiding:**
 - Hoe gaat het tussen mama en papa in het begin van het boek? (“het botert niet”)
 - Wat verandert er in de loop van het verhaal? (papa en Bo praten voor het eerst met elkaar, papa zet zich voor Tess over zijn boosheid) Hoe komt dat? (iedereen zet zich in voor hetzelfde doel: opa en Tess gelukkig maken)
 - Denk je dat de verandering blijvend is? (papa heeft het zich in elk geval wel voorgenomen)
 - **Over obesitas:**
 - Noor moet op haar eten letten: ze mag niet te veel snoepen. Hoe gaat ze daarmee om? (ze vindt het niet leuk, maar doet wel haar best)
 - Hoe gaat Tess daarmee om? (ze probeert in Noors bijzijn ook op te letten)
 - Tot slot kunnen de juryleden aan de hand van de gevoelens hun waardering voor het boek uitdrukken.
 - Hoe voelde jij je na het lezen van het boek? Hoe kwam dit?
 - Lees je graag boeken die je dit gevoel geven? Zo nee, wat voor soort boeken lees je liever?
 - Vind je dat de auteur en illustrator dit verhaal op een goede manier gemaakt hebben? Waarom wel / niet?
 - Zijn er dingen die jij anders zou verteld / getekend hebben?

3.2. Ruimte

- Tess en haar opa zijn gek op alles wat met het heelal te maken heeft. Zijn er onder de juryleden ook ruimte-fans?
 - Waarin ben jij vooral geïnteresseerd? (sterren kijken, ruimtevaart, andere planeten...)
 - Zou je ook wel astronaut willen worden? Waarom wel/niet?

- Welke sterrenbeelden ken jij?
- Heb je ooit al je eigen raket gemaakt? Hoe zag het eruit, of hoe zou jouw eigen raket er uitzien?
- Had je ooit gehoord van Kip Thorne?
- Aan de hand van deze pagina: https://nl.wikipedia.org/wiki/Kip_Thorne kan je de juryleden wat meer vertellen over Kip Thorne.
 - Zou jij met zo iemand durven skypen?
 - Kan jij al een beetje Engels?
- Als je veel tijd hebt, zou je met de juryleden zelf een grote raket kunnen knutselen. Maar waarschijnlijk is een kleinere raket, of decoratieve sterren (zoals in de slaapkamer van Tess) haalbaarder. Enkele ideetjes:
 - <https://www.ladylemonade.nl/raket-knutselen-lanceren/>
 - <https://mamaduizendpoot.com/een-raket-van-een-wc-rolletje/>
 - <https://www.redtedart.com/paper-plate-star-twirler/>
 - <https://www.mombrite.com/3d-origami-paper-star-zodiac-constellations/>

3.3. Bucketlist

MATERIAAL

-
- Pen & papier
 - Eventueel: print van het bucketlist sjabloon in bijlage voor elk jurylid
-
- Tess doet haar best om een droom van opa waar te maken voor hij sterft. Dat is een beetje zoals met een bucketlist: een lijst met dingen die iemand nog gedaan wil hebben voordat hij sterft (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Bucketlist>).
 - Laat de juryleden hun eigen bucketlist opschrijven, gebruik hiervoor eventueel het sjabloon in bijlage.
-

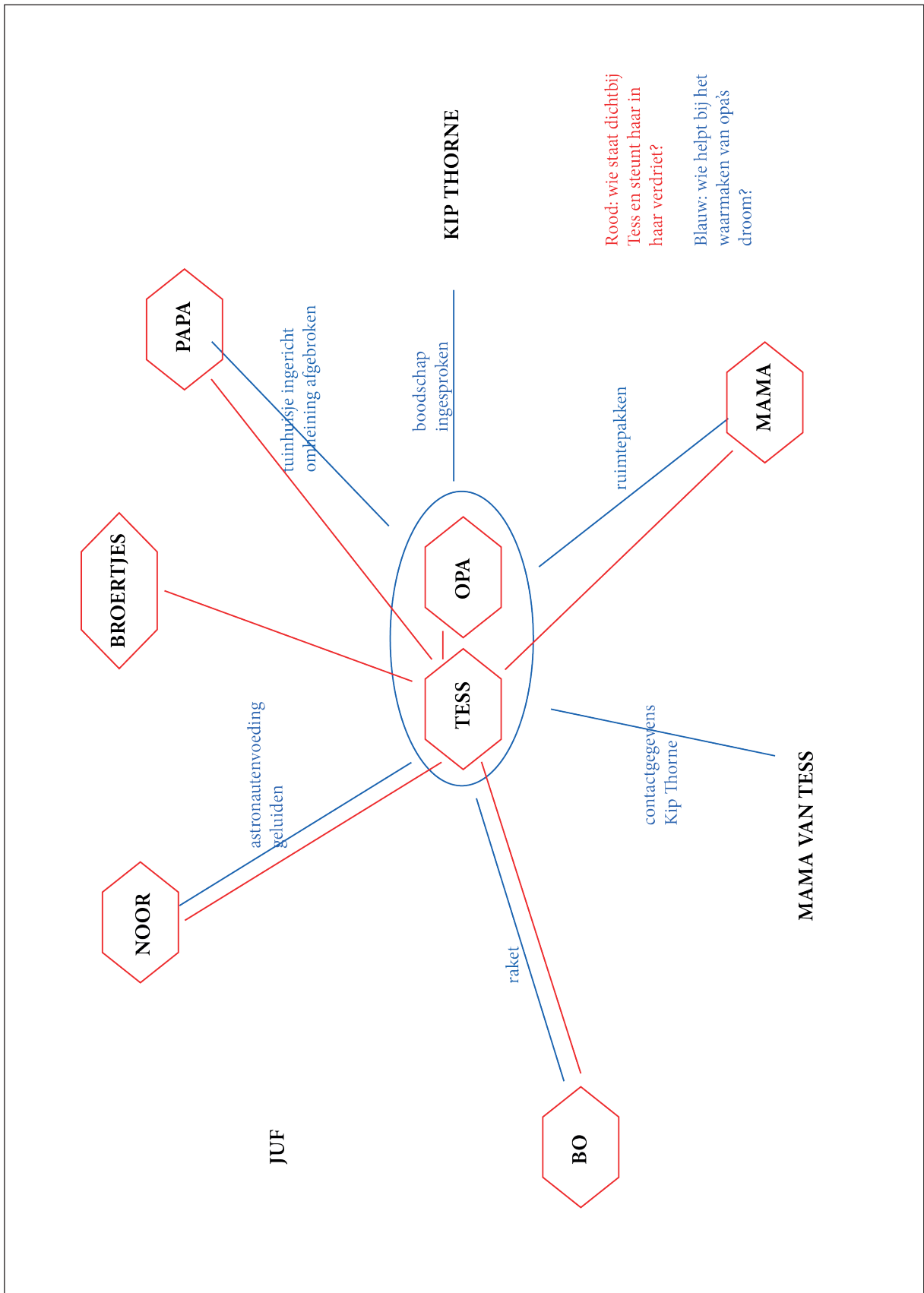
4. VERDER LEZEN

- Bruno wordt een superheld / Håkon Øvreås en Øyvind Torseter (ill.) (Querido, 2014)
 - Erik en opa / Kim Fupz Aakeson en Eva Eriksson (ill.) (Querido, 2015)
 - Beste broers / Jowi Schmitz en Chuck Groenink (Hoogland & Van Klaveren, 2020)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1

Bijlage 2

Vergelijkingen (2.3.)

We rennen als een stel wiebelende schildpadden rond de vijver. 'Fik, fik met het ijsje!' schreeuwt de sprietige schildpad. 'Fik, fik,' hijgt de ronde schildpad. De schildpadden stoken een vuur van drie rondjes. (p.7)

Het is alsof ik gevangen zit in een web van vragen. (p.12)

De woorden vallen als een wollen dekentje op mijn schouders. (p.35)

De mond van Noor is een rondje geworden. Ik kan er zo een pingpongbal in mikken [...] Het rondje wordt een brede maan met twee rijen witte tanden. (p.42)

Papa hapt als een vis op het droge. De happerende vis wordt een happerende langspeelplaat. 'Niet te geloven, niet te geloven...' (p.51)

Het eerste wat ik zie, is papa's gezicht. Het staat op onweer. [...] Ik zie de donderwolk groter en donkerder worden. [...] Naast de reusachtige donderwolk verschijnt een bleek zonnetje. (p.55-56)

Als een haas ren ik via het poortje naar het tuinhuis. Een haas met trilpoten, welteverstaan. (p.58)

Papa heeft ondertussen koffie geserveerd. Hij kijkt naar binnen door het andere zijraam. Het lijkt of zijn hoofd is ingelijst. Papa is een levend schilderij geworden. Het schilderij steekt een duim op. (p.67)

Bijlage 3a

Gevoelens (3.1.)

Ik gooi mijn benen in de lucht, hops in het rond en hinnik.
Noor proest het uit en gaat ook in draf.
Twee veulens, een mager en een mollig, draven achter elkaar. (p.7)

De keuken wordt opnieuw troebel.
'Hoe lang?' vraag ik beverig.
Papa staat er verslagen bij en haalt zijn schouders op.
'Enkele weken, maanden...'
Tranen stromen over zijn wangen en hij steekt zijn armen uit.
Ik gooi me erin. (p.14)

Opa is de enige die me kindje noemt.
Daar moet ik nog harder van huilen.
Als mijn tranen op zijn, wijst opa naar mijn gezicht.
'Een pandabeer met rode bril.'
Zoiets kan alleen opa verzinnen.
'Jij ook,' zeg ik.
'Twee pandaberen met rode bril.'
Ik schiet in de lach.
Opa giert het uit. (p.23)

Het eerste wat ik zie, is papa's gezicht.
Het staat op onweer.
'Hoezo, Bo komt met de rest?' snibt hij.
Ik bijt op mijn lip.
'Met de raket en de pakken,' mompel ik zacht.
Papa wrijft over zijn slapen alsof hij stekende hoofdpijn heeft. (p.55)

Ik geef de verkouden kast een knuffel.
Mijn armen reiken verder om haar heen dan eerst.
Er is minder Noor dan vroeger.
'Je bent dunner geworden,' zeg ik als we elkaar loslaten. (p.44)

Voor ons strekt zich een eindeloze hemel vol sterren uit.
Het is prachtig.
Opa slaakt een zucht.
'Nooit gedacht dat ik dat nog zou meemaken,' fluistert hij ontroerd.
Hand in hand genieten we van de sterrenhemel. (p.89)

In geuren en kleuren leg ik uit wie wat deed.
Opa valt van de ene verbazing in de andere.
'Echt, Tess?'
'Heus?'
Ik doe uit de doeken dat papa als een heuse krachtpatser de omheining tegen de grond knalde,
En ook dat hij alles opeens heel helder ziet. (p.90)

Bijlage 3b**Gevoelens (3.1.)**

Vriendschap	Plezier	Ziekte	Verdriet
Dood	Familie	Lachen	Angst
Ruzie	Scheiding	Woede	Genieten
Verwondering	Blijdschap	Samen	Verzoening
Warmte	Eenzaamheid	Huilen	Onzekerheid

Bijlage 3c

Gevoelens (3.1.)

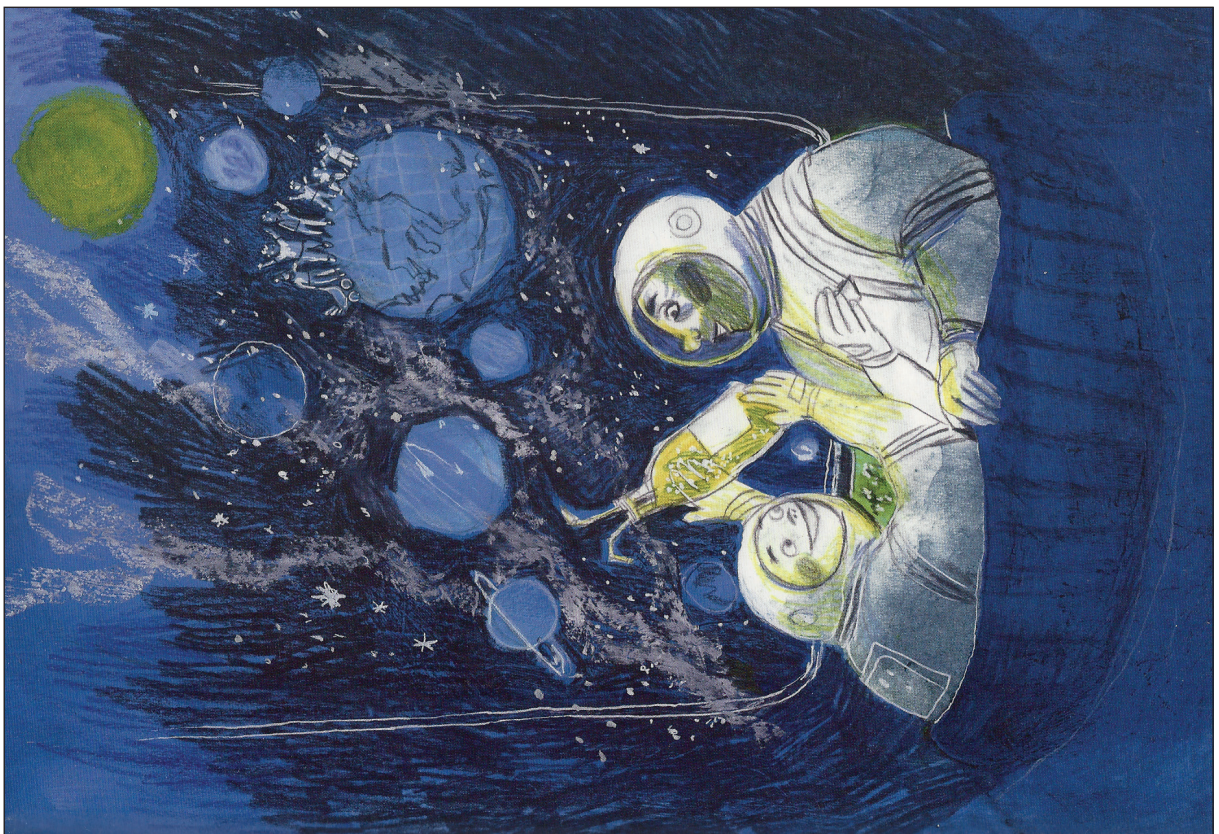
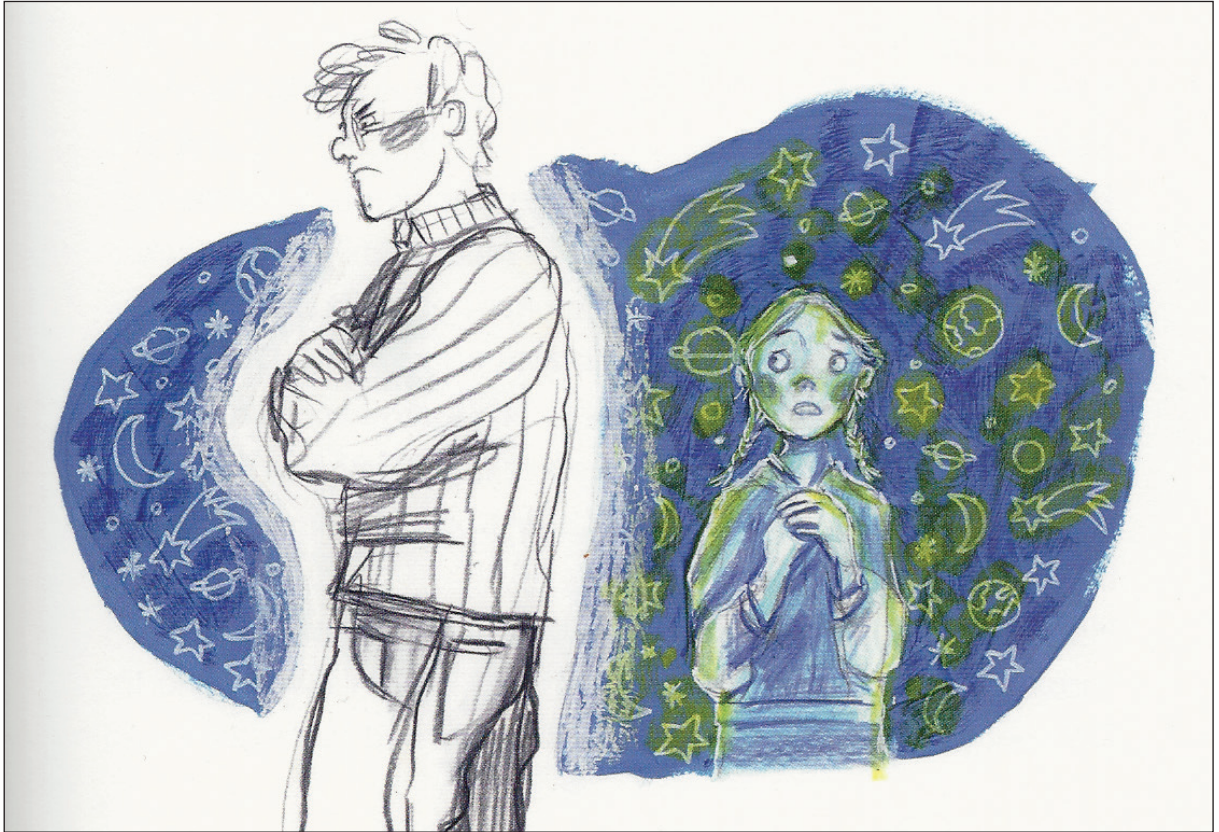
Bijlage 3c

Gevoelens (3.1.)

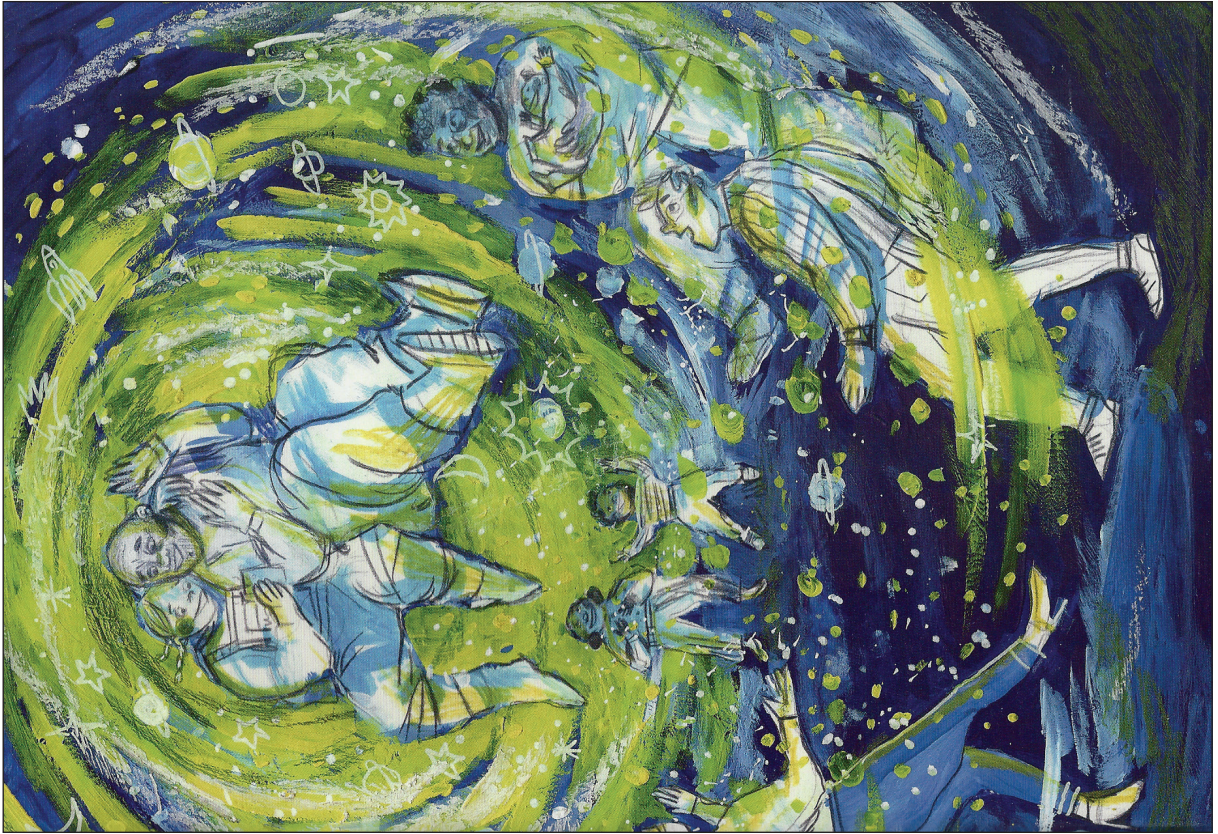
Bijlage 3c

Gevoelens (3.1.)

Bijlage 3c

Gevoelens (3.1.)

Bijlage 4

Bucketlist (3.3.)

Live Laugh Love bucket list

World of Printables ♡